

O VIAȚĂ DEDICATĂ MATEMATICII ACADEMICIANUL VLADIMIR ARNAUTOV LA 80 DE ANI

Născut la 30 iulie 1939 în orașul Bolgrad, acum în Ucraina.

Matematician, domeniul de cercetare: algebră topologică, teoria radicalilor inelelor topologice.

Doctor habilitat în științe fizico-matematice (1972), profesor universitar (1978), membru corespondent (1984) și membru titular (2007) al Academiei de Științe a Moldovei.

La 30 iulie 2019, renumitul matematician Vladimir ARNAUTOV, cercetător științific principal al Institutului de Matematică și Informatică „Vladimir Andrunachievici”, a împlinit 80 de ani. Această deosebită aniversare a servit drept prilej de totalizare a rezultatelor obținute de-a lungul anilor, lucru firesc, având în vedere incontestabilele sale merite științifice.

Vladimir Arnautov activează în Institutul de Matematică și Informatică de la fondarea acestuia până în prezent. Alături de remarcabilii savanți Vladimir Andrunachievici, Constantin Sibirschi, Valentin Belousov, Iurie Reabuhin și alții, a slujit matematica cu devotament și pietate.

S-a născut la 30 iulie 1939 în orașul Bolgrad din sudul Basarabiei. În 1956 a absolvit școala secundară locală (zece ani). În școală s-a format pasiunea sa față de matematică, pasiune alimentată și susținută printr-o bună educație dată de către părinții săi care-și doreau pentru copii o viață mai bună, mai împlinită. În acești ani încă se resimțeau acut urmările războiului, iar atrocitățile sistemului creau multe dificultăți, împiedicând realizarea visurilor tinere generații.

Dorința de a face matematică îl aduce la Chișinău unde trece admiterea (1956) la Facultatea de Fizică și Matematică a Universității de Stat din Chișinău, actualmente Universitatea de Stat din Moldova. La facultate a urmat cursurile talentaților profesori și oameni de știință Vladimir Andrunachievici, Constantin Sibirschi, Alexandru Zamorzaev, Boris Shcherbacov, Ivan Parovicenco, Crasarm Șchukin ș. a. Aici s-a întărit și mai mult pasiunea sa pentru matematică, iar cu aceasta și determinarea de a se dedica matematicii. A devenit unul dintre cei mai buni studenți, dovedind și capacități de organizator, fiind ales președinte al Consiliului Societății Științifice a Studenților.

În timpul studiilor la facultate a publicat prima sa lucrare științifică cu titlul *Despre unele clase de spații complet regulate* în „Notele științifice ale Universității de Stat din Chișinău, Matematica”, vol. 1, 1962, p. 13-18. În anul 1961 Vladimir Arnautov a absolvit cu succes universitatea, fiind recomandat de către Consiliul Universității pentru continuarea studiilor la aspirantura nou-creatului Institut de Matematică și Fizică al academiei. Aici a avut oportunitatea să activeze sub îndrumarea academicianului Vladimir Andrunachievici. Astfel, unul dintre fondatorii Academiei de Științe a Moldovei, primul director al Institutului de Matematică și Fizică și fondatorul școlii de algebră din Moldova a devenit mentorul său științific.

Academicianul V. Andrunachievici a fost un specialist notoriu în teoria abstractă a radicalilor. Interesul științific al conducătorului și cunoștințele sale în topologie au determinat direcția investigațiilor matematice ale tânărului savant V. Arnautov: teoria radicalilor inelelor topologice. Rezultatele remarcabile pe care le-a obținut nu doar au încetățenit în Moldova acest domeniu, ci și l-au ridicat la nivel mondial, creând propria școală științifică, recunoscută în afara țării.

În anii 1964–1967 a lucrat în calitate de colaborator științific inferior deja la Institutul de Matematică cu Centrul de Calcul al AȘM care se separase la acel moment de Institutul de Fizică. A parcurs toate treptele ierarhice: 1967–1970 – colaborator științific superior, 1970–1973 – șef al Laboratorului de „Programare și pregătire a problemelor”, 1973–1978 – șef al sectorului de Topologie și Geometrie, iar în anii 1979–1990 – director adjunct al Institutului de Matematică. În prezent îl regăsim în funcția de cercetător științific principal al IMI „Vladimir Andrunachievici”

prins în cercetare și elaborare de proiecte, ghidare a doctoranzilor și activități de expertiză, servind drept exemplu colegilor mai tineri.

Pe parcursul decenii lor Vladimir Arnautov a realizat o fulminantă carieră științifică: în anul 1965 a susținut teza de doctor în științe fizico-matematice (Novosibirsk, Rusia) iar în anul 1972 teza de doctor habilitat (Novosibirsk, Rusia). În 1978 i s-a conferit titlul de profesor în științe fizico-matematice (Moscova, Rusia), în anul 1984 a fost ales membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei, iar în 2007 a fost ales membru titular.

A publicat peste 200 de lucrări științifice, inclusiv 3 monografii și 3 manuale în domeniul său principal de cercetare, cel al algebrei topologice. Peste 30 de articole ale savantului au apărut în cele mai prestigioase reviste ale timpului din domeniul matematicii, precum „Доклады Академии Наук СССР”, „Математический сборник”, „Итоги Науки”, „Сибирский Математический Журнал”, „Алгебра и Логика”, „Успехи математических наук”. Revista „Mathematica Japonica”, recunoscându-i poziția de lider în domeniu, i-a solicitat scrierea unui amplu articol de sinteză care a fost publicat într-un volum aparte. Aceste lucrări au colectat un număr impunător de citări din întreaga lume. Monografia „Introduction to the Theory of Topological Rings and Modules”, scrisă în comun cu savanții ruși S. T. Glavatsky și A. V. Mikhalev pe merit și-a cucerit statutul de tratat fundamental în teoria inelelor și a modulelor topologice.

Remarcăm doar câteva rezultate din opera matematică a academicianului Vladimir Arnautov pe care însuși autorul le consideră cele mai importante și la care ține mult:

- A studiat problema despre existența topologiilor nediscrete Hausdorff pe inele și pe grupuri numărabile. În special, a arătat că orice inel numărabil admite topologii de acest fel și a obținut condiții în care un grup numărabil admite astfel de topologii, construind un exemplu de inel infinit a cărui latică de topologii de inel constă din două topologii: topologia discretă și cea antidiscretă;

- A construit teoria generală a radicalilor în inele topologice;

- A studiat problema despre posibilitatea prelungirii topologiei de inel și topologiei de semigrup cu unitate pe inelul semigrupal al lor și problema despre proprietățile latică de topologii de inel ale unui inel numărabil. În particular a demonstrat că ea conține doi la puterea continuumului de coatomi.

Academicianul Vladimir Arnautov a contribuit esențial prin munca sa științifică la organizarea și dezvoltarea cercetărilor în domeniul matematicii, precum și la pregătirea cadrelor de înaltă calificare. Pe parcursul mai multor ani, profesorul Vladimir Arnautov a ținut cursuri la Universitatea de Stat din Moldova, la Academia de Studii Economice a Moldovei și la Universitatea de Stat „Taras Șevcenko” din Tiraspol.

Sub conducerea sa științifică au fost susținute 14 teze de doctor și o teză de doctor habilitat în științe fizico-matematice.

Vladimir Arnautov a fost președinte al Consiliului Științific Specializat DH 01.01.04 „Topologie și Geometrie”. Este membru al colegiului de redacție al revistei „Buletinul Academiei de Științe a Republicii Moldova. Matematica”, revistă la care a contribuit cu un număr considerabil de lucrări. Aceeași revistă a publicat în 2009 un amplu articol dedicat operei științifice a omagiatului, semnat de colegii Domniei sale, articol ce conține și importante date biografice, [on-line] [http://www.math.md/files/basm/y2009-n3/y2009-n3-\(p.118-124\).pdf](http://www.math.md/files/basm/y2009-n3/y2009-n3-(p.118-124).pdf).

Pentru succese excepționale în știință și contribuție semnificativă la pregătirea specialiștilor de calificare înaltă Domniei sale i-au fost conferite valoroase distincții: Premiul Comsomolului din Moldova în știință și tehnică (1972), Medalia „Meritul Civic” (1981), titlul onorific „Om Emerit în Știință din RSSM” (1989), Ordinul „Gloria Muncii” (2004), Medalia AȘM „Dimitrie Cantemir” (2014), iar recent, în 2019, Medalia AȘM „Meritul Științific” de clasa a II-a.

Îi dorim distinsului academician Vladimir Arnautov multă sănătate, energie creatoare, voință și putere în realizarea proiectelor de viitor, bucurii și împliniri alături de oamenii dragi.

Dr. Vladimir IZBAȘ
Dr. Florin DAMIAN